

Баланс між контролем та обізнаністю: Вогнепальна зброя та безпека в Україні

Гергелі Хідег

КЛЮЧОВІ ВИСНОВКИ

- Володіння вогнепальною зброєю цивільним населенням в Україні залишається обмеженим, ймовірно, через регуляторну політику та постійний дисбаланс між попитом і пропозицією.
- На ставлення людей до володіння вогнепальною зброєю в цивільному житті суттєво впливає наявність у них власного бойового досвіду або ветерана чи учасника бойових дій у домогосподарстві. Важливо, що рівень володіння вогнепальною зброєю в домогосподарствах зростає у вісім разів до 24%, якщо респонденти самі брали безпосередню участь у бойових діях, порівняно з 3% серед домогосподарств, у яких ніхто не має бойового воєнного досвіду, причому багато колишніх учасників бойових дій повідомляють, що вони мають при собі різну зброю для самозахисту.
- Через рік після запуску Єдиного реєстру зброї поточне опитування виявило різке зростання обізнаності про нього серед домогосподарств, де у власності є вогнепальна зброя. Станом на липень 2024 року 63% домогосподарств – власників вогнепальної зброї повідомили, що їхня зброя (частина зброї) зареєстрована в реєстрі, порівняно з 46% у грудні 2023 року.
- Дві третини населення ніколи не проходили жодного формального навчання з безпеки при поводженні з вогнепальною зброєю. Утім, переважна більшість домогосподарств, де у власності є вогнепальна зброя, заявила, що всі дорослі та підлітки в їхньому домі обізнані з основами безпечного поводження з вогнепальною зброєю, зокрема як з нею поводитися та як її зберігати, а також переважно дотримуються перевірених заходів безпеки, за винятком відокремлення боєприпасів від зброї, чого дотримуються лише 36% домогосподарств, які зберігають зброю вдома.

Контекст

Small Arms Survey проводить кілька хвиль опитувань громадської думки, щоб з'ясувати ставлення населення України до розповсюдження вогнепальної зброї в країні та який вплив воно має на безпеку. Для відстежування розвитку подій у часі буде проведена щонайменше ще одна хвиля опитування у 2025 році.

Володіння вогнепальною зброєю, її доступність та віктимізація від злочинів

Відповідно до інформації, яку респонденти надали про себе, поширення вогнепальної зброї серед цивільного населення в Україні залишається обмеженим. 5% домогосподарств повідомили про наявність вогнепальної зброї, що нижче за

показник до вторгнення і є найнижчим показником з початку моніторингу.

Після коригування з урахуванням гендерних відмінностей у звітуванні – зокрема, проєкції відповідей чоловіків щодо домогосподарств із дорослими чоловіками через нижчий рівень звітування серед жінок – частка респондентів, які самі повідомили про володіння вогнепальною зброєю, усе ще залишається на рівні 6%. Придбання вогнепальної зброї сприймається набагато складнішим, ніж до вторгнення 2022 року, і тим більше порівняно з груднем 2023 року (Таблиця 2).

Майже кожен десятий злочин, з яким зіткнулися респонденти та члени їхніх сімей, був скоєний із застосуванням вогнепальної зброї (9,3%), що перевищує 5,8% у вересні 2023 року. Частка людей, які почувалися в безпеці у своїх громадах, зменшилася з трьох чвертей (75%) у січні 2023 року до двох третин (67%) у липні 2024 року. Рівень небезпеки, пов'язаної з війною, також

Таблиця 1 Рівень володіння вогнепальною зброєю в Україні (доросле населення)

	2019	Січень 2023 року	Вересень 2023 року	Грудень 2023 року	Липень 2024 року
Володіння вогнепальною зброєю, повідомлено самими домогосподарствами, усі домогосподарства	6,0%	5,3%	6,7%	5,6%	5,1%

Джерела: Schroeder et al. (2019); Small Arms Survey (2023a; 2023b; 2023c; 2024)

Таблиця 2 Доступність вогнепальної зброї в Україні (доросле населення)

	2019	Січень 2023 року	Вересень 2023 року	Грудень 2023 року	Липень 2024 року
Дуже складно або неможливо придбати вогнепальну зброю	5,0%	33,4%	21,4%	26,2%	27,7%

Джерела: Schroeder et al. (2019); Small Arms Survey (2023a; 2023b; 2023c; 2024)

Таблиця 3 Рівень віктимізації від злочинів серед домогосподарств України за останні 12 місяців (доросле населення)

	2011	2019	Січень 2023 року	Вересень 2023 року	Грудень 2023 року	Липень 2024 року
Респондент або член його родини стали жертвою злочину протягом останнього року (будь-який злочин)	3,4%	6,7%	6,8%	8,2%	7,8%	8,9%

Джерела: Inglehart et al. (2014); Schroeder et al. (2019); Small Arms Survey (2023a; 2023b; 2023c; 2024)

зріс: 30% повідомили про часті обстріли та бомбардування, а 80% – про часті або дуже часті перебої з електропостачанням, що набагато перевищує показник 9% у вересні 2023 року.

Хоча сподівання на вогнепальну зброю як надійний інструмент особистого захисту залишається стабільним на рівні близько 2% (2,3% у липні 2024 року), частка тих, хто має при собі будь-яку зброю для самозахисту (вогнепальну зброю, ніж, перцевий балончик тощо), сягнула рекордних 20%. Важливо зазначити, що 32% жінок у віці 18-29 років мають при собі якийсь інструмент самозахисту, а 7% чоловіків у віці 30-59 років повідомили, що мають при собі вогнепальну зброю для захисту. При цьому жінки не носять вогнепальну зброю для самозахисту (0%).

Мілітаризація та вогнепальна зброя

Із 2014 року Україна змушена захищатися від нападів Російської Федерації. За останнє десятиліття багато українців пішли добровольцями або були мобілізовані для захисту країни, що призвело до появи близько 400 000 ветеранів лише за часів конфлікту 2014 – 2015 років (Guest et al., 2022). Міжнародні джерела повідомляють, що теперішня постійна армія нараховує приблизно 680 000 військовослужбовців, з яких 200 000 перебувають на передовій (Dettmer, 2024). Міністр оборони заявив, що в секторі безпеки і оборони задіяно близько одного мільйона осіб, зокрема 800 000 у Збройних Силах України (АрміяInform, 2023). Мобілізація вплинула на формування значної групи населення з нещодавнім бойовим досвідом і змінила ставлення до вогнепальної зброї. Для дослідження цього питання Small Arms Survey об'єднав відповіді з двох останніх хвиль опитування («Грудень 2023 року» та «Липень 2024 року»), щоб порівняти пов'язаний із вогнепальною зброєю досвід та ставлення до цієї зброї серед осіб та членів родин, які брали участь у захисті країни протягом останнього десятиліття.

Майже чверть (23%) із 3 500 респондентів, опитаних у грудні 2023 року та липні 2024 року, зазначили, що проживають у домогосподарствах, члени яких беруть або брали участь у бойових діях. Доцільно зауважити, що понад 5% респондентів указали на власну участь у бойових діях в межах Операції об'єднаних сил/Антитерористичної операції або в поточній повномасштабній війні, а іноді – в обох. Жінки становлять 12% тих, хто брав участь у війні з 2014 року, а близько 2% усіх респондентів опитування «Липень 2024 року» повідомили, що наразі проходять військову службу.¹

Досвід бойової участі у війні суттєво впливає на особисте сприйняття вогнепальної зброї в цивільному житті. Хоча група учасників опитування – 186 осіб – відносно невелика, що обмежує узагальнення на підставі їхніх відповідей, відмінності між цією групою й населенням загалом є помітними. Незважаючи на певну можливу невизначеність в оцінках, закономірності чітко простежуються (див. Таблицю 4).

Імовірність повідомлення про володіння вогнепальною зброєю потроєється в домогосподарствах, серед членів яких є ветеран війни або теперішній учасник бойових дій, зростаючи з 3% до 9%. Ця імовірність зростає у вісім разів до 24%, якщо респонденти самі особисто брали участь у бойових діях.

Володіння зброєю може включати табельну зброю, але 16% нинішніх і колишніх учасників бойових дій підтвердили, що особисто володіють вогнепальною зброєю, а 40% висловили бажання мати таку зброю. Це свідчить про те, що більше половини цієї групи потенційно можуть стати власниками вогнепальної зброї, якщо доступ до неї стане більш легким і легальним. Складність придбання зброї та боєприпасів в Україні очевидна, оскільки лише п'ята частина цієї групи вважає, що придбати вогнепальну зброю або боєприпаси легко. Хоча цей показник вищий, ніж 9% середнього показника для населення загалом, він значно нижчий за показник нашого опитування 2019

1 Раніше це запитання не ставилося, тому тенденція відсутня.

Таблиця 4 Володіння вогнепальною зброєю та ставлення до неї залежно від участі у війні (об'єднані результати хвиль опитування «Грудень 2023 року» та «Липень 2024 року»)

	Чи є в домогосподарстві колишній чи теперішній учасник бойових дій?		
	Так: сам респондент (N = 186)	Так: хтось інший (N = 620)	Ні (N = 2,695)
	%	%	%
Вогнепальна зброя необхідна	57	34	29
Доступ до вогнепальної зброї легкий	20	11	9
Доступ до боєприпасів легкий	19	11	9
Мають вогнепальну зброю вдома	24	9	3
Мають вогнепальну зброю для цілей, пов'язаних із конфліктом* (серед власників вогнепальної зброї)	50	25	12
Мають вогнепальну зброю для захисту** (серед власників вогнепальної зброї)	22	22	30
Мають вогнепальну зброю для полювання (серед власників вогнепальної зброї)	30	45	52
Мають + хотіли б мати вогнепальну зброю:	56	24	25
• особисто мають вогнепальну зброю	16	3	2
• хотіли б мати вогнепальну зброю	40	21	23
Наявність вогнепальної зброї підвищує/може підвищити почуття безпеки у респондента	55	31	29
Носили будь-яку зброю для особистої безпеки як захист від злочинів:	45	19	15
• вогнепальну зброю	20	2	1
• травматичну зброю	10	3	2
• іншу зброю (ніж, перцевий балончик тощо)	28	15	12
Ветерани привезуть із собою вогнепальну зброю з військової служби (імовірно + дуже ймовірно)	42	43	42
Україна стане менш безпечною, коли додому повернуться озброєні ветерани (імовірно + дуже ймовірно)	42	38	37

Примітки: * «Особистий захист від ворожих військ»; «Запобіжний захід на випадок майбутнього конфлікту, нестабільності, війни в регіоні»; «Член збройних сил / місцевих озброєних груп / територіальної оборони». ** «Особистий захист від банд, злочинців»; «Захист власності (в т.ч. бізнесу)».

Джерело: Small Arms Survey (2024)

року, коли 40% українців вважали, що придбати вогнепальну зброю легко. Оскільки в умовах воєнного стану національне законодавство стало більш поблажливим (Хідег, 2023), ускладнення з доступом можуть бути пов'язані лише з обмеженою пропозицією через високий попит на вогнепальну зброю на лінії фронту та/або збільшення попиту на придбання вогнепальної зброї серед цивільного населення. Останнє, однак, не підтверджується відповідним зростанням рівня володіння вогнепальною зброєю серед цивільного населення.

Серед нинішніх і колишніх учасників бойових дій 50% ветеранів – власників вогнепальної зброї зберігають її в очікуванні якогось конфлікту в майбутньому, порівняно з 12% власників зброї в цілому серед населення, яке не є учасниками або родичами учасників бойових дій. Крім того, багато респондентів – учасників бойових дій повідомили, що тримають різну зброю для самозахисту. Наприклад, 20% заявили, що мають при собі вогнепальну зброю «із міркувань безпеки», що пов'язано із занепокоєнням щодо рівня злочинності в їхній місцевості.

Більше половини (55%) нинішніх і колишніх учасників бойових дій вважають, що наявність вогнепальної зброї вдома підвищує безпеку, порівняно з 29% домогосподарств, у яких немає ветеранів. Навіть ті, хто проживає з ветеранами, повідомили про подібне низьке сприйняття переваг володіння зброєю для відчуття безпеки. Ця відмінність відображає переконання власників зброї, які переважають у групі учасників бойових дій, що вогнепальна зброя сприяє особистій безпеці.

Єдиний реєстр зброї

У відповідь на полегшення доступу до вогнепальної зброї у воєнний час та очікуване її розповсюдження в Україні в майбутньому Міністерство внутрішніх справ запустило Єдиний реєстр зброї у червні 2023 року (Міністерство внутрішніх справ України, 2023). Ця ініціатива відображає прагнення країни покращити моніторинг вогнепальної зброї шляхом запровадження вдосконалених процедур цифрової реєстрації, спрямованих на документування придбання вогнепальної зброї та забезпечення ефективного контролю над повним життєвим циклом вогнепальної зброї.

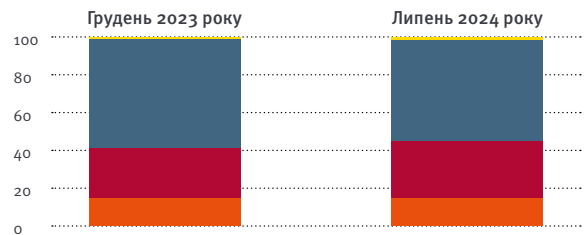
Через рік після запуску Реєстру опитування «Липень 2024 року» не виявило значного покращення обізнаності щодо Реєстру серед населення в цілому (Рисунок 1). Лише 30% українців чули про нього, але не змогли пояснити, що це таке (зростання на 4 відсоткових пункти порівняно з опитуванням «Грудень 2023 року»), натомість ще 15% стверджували, що розуміють його призначення. Більшість залишається не обізнаною щодо Реєстру (54%, що на 4 відсоткових пункти нижче). Серед власників вогнепальної зброї обізнаність була вищою: 79% респондентів знали про Реєстр (зростання на 18 пунктів), 44% (зростання на 4 пункти) знали його деталі, тоді як решта 21% не знали про нього взагалі. Ця остання група скоротилася майже вдвічі порівняно з груднем 2023 року, коли 39% респондентів ніколи не чули про Єдиний реєстр зброї (Хідег, 2023).

Опитування вказує на тенденцію до збільшення реєстрації вогнепальної зброї в Реєстрі, що збігається з підвищенням рівня обізнаності власників зброї (Рисунок 2). Станом на липень

Рисунок 1 Поінформованість про Єдиний реєстр зброї

Ви чули про Єдиний реєстр зброї? (% серед усіх опитаних)

- Так, і я можу пояснити, що це таке
- Так, але я не зовсім впевнений, що це таке
- Ні
- Не знаю + Відмовляюся відповідати

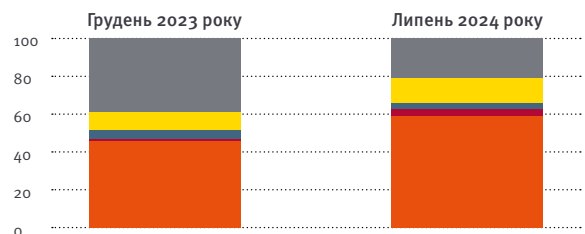

Джерело: Small Arms Survey (2024)

Рисунок 2 Реєстрація вогнепальної зброї домогосподарства в Єдиному реєстрі зброї

Чи зареєстрована будь-яка вогнепальна зброя цього домогосподарства в Єдиному реєстрі зброї? (% серед респондентів, які в домогосподарстві мають одну або більше одиниць вогнепальної зброї)

- Так, уся
- Так, деяка
- Ні
- Не знаю + Відмовляюся відповідати
- Не знаю про Реєстр

Джерело: Small Arms Survey (2024)

2024 року 63% домогосподарств, де у власності є вогнепальна зброя, повідомили, що їхня зброя (частина зброї) зареєстрована в Реєстрі, порівняно з 46% у грудні 2023 року. Серед тих, хто знає про Реєстр, 74% заявили, що вся їхня вогнепальна зброя зареєстрована, при цьому близько 10% повідомили, що мають незареєстровану вогнепальну зброю.

Безпека при поводженні з вогнепальною зброєю

Станом на липень 2024 року близько третини опитаних українців повідомили, що проходили навчання з безпеки при поводженні з вогнепальною зброєю,² а 24% пройшли формальну підготовку у збройних силах або в інших суб'єктах.

Стає очевидною гендерна нерівність: 44% чоловіків і лише 8% жінок стверджують, що пройшли формальне навчання з безпеки при поводженні з вогнепальною зброєю. Крім того, 8% респондентів пройшли інструктаж із безпеки від когось, хто вважається експертом, або самостійно навчилися з інтернету чи книжок (Рисунок 3). Формальне навчання найбільш поширене серед чоловіків у віці 60 років і старше. Незважаючи на те, що в Україні зберігається призовна армія (з невеликою перервою у 2013-2014 роках), досвід військової служби та проходження формальної підготовки з безпеки при поводженні з вогнепальною зброєю з часом зменшилася, особливо порівняно з радянською епохою (Bieri, 2015).

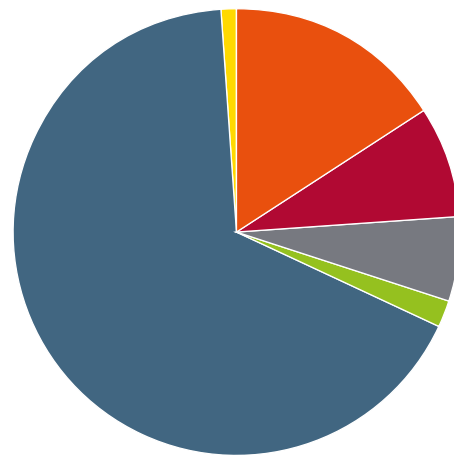
Загалом, у 81% домогосподарств, які володіють вогнепальною зброєю, є принаймні один дорослий, який пройшов формальне навчання з поводження з вогнепальною зброєю, причому цей показник зростає до 90%, якщо врахувати неформальне навчання. Крім того, 92% респондентів у домогосподарствах, де у власності є вогнепальна зброя, повідомили, що всі дорослі та підлітки в їхньому домі «достатньо обізнані з основами безпечного поводження з вогнепальною зброєю та правилами її зберігання».

Опитування оцінювало знання респондентів щодо безпечного поводження з вогнепальною зброєю (наприклад, «Які правила безпечного поводження з вогнепальною зброєю Ви можете пригадати?») та безпеки («Які правила безпечного зберігання зброї вдома Ви можете пригадати?»). Перше запитання ставилося всім респондентам, а друге

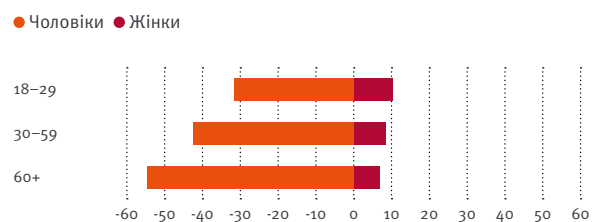
Рисунок 3 Навчання з безпеки при поводженні з вогнепальною зброєю

Чи проходили Ви особисто тренінги з безпеки при поводженні з вогнепальною зброєю? Якщо так, то яким чином?

- Так, шляхом військової підготовки або підготовки в інших збройних формуваннях (правоохоронних органах включно) (16%)
- Так, інший тип формального навчання (8%)
- Так, обізнана людина пояснила це (6%)
- Так, шляхом самонавчання в інтернеті або за книжками (2%)
- Ні (67%)
- Не знаю + Відмовляюся відповідати (1%)

Частка населення в цілому, яке пройшло будь-яке формальне навчання з безпеки при поводженні з вогнепальною зброєю, за віком та статтю (%)

Джерело: Small Arms Survey (2024)

– лише тим, хто повідомив, що має вдома вогнепальну зброю.³ Респондентам запропонували, не користуючись підказками, давати швидкі відповіді, які або кодувалися за задалегідь

2 Використані у цьому документі мовні засоби відображають мову опитувальника. Не проводиться чіткого розмежування між заходами, пов'язаними із безпекою поводження із вогнепальною зброєю і захистом від вогнепальної зброї. Ці поняття використовувалися у розмовному значенні так, як їх розуміють пересічні люди.

3 77% домогосподарств, де у власності є вогнепальна зброя, постійно зберігають її вдома, 8% приносять її додому час від часу, а 12% ніколи не зберігають вогнепальну зброю вдома. Тримання зброї в сімейних автомобілях є рідкісним явищем, 91% респондентів ніколи цього не робили.

Таблиця 5 Здатність пригадати принаймні один захід безпечного поводження з вогнепальною зброєю (усі респонденти, %)

Усі респонденти	49
За типом навчання:	
Формальне навчання шляхом військової підготовки або підготовки в інших збройних формуваннях (правоохоронних органах включно)	64
Інше формальне навчання	70
Обізнана людина пояснила це	76
Самонавчання в інтернеті або за книгами	79
Без навчання	39

Джерело: Small Arms Survey (2024)

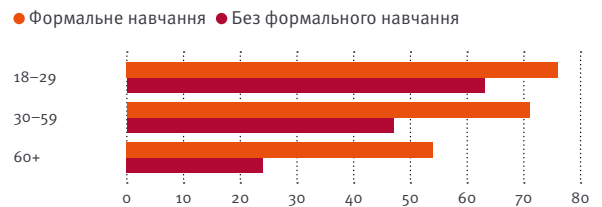
визначеними категоріями, або записувалися дослівно, якщо вони не підпадали під жодну із заздалегідь закодованих відповідей.

Результати свідчать, що близько половини українців можуть пригадати принаймні одне правило безпечного поводження з вогнепальною зброєю⁴ (Таблиця 5). Найбільш обізнаними виявилися не ті, хто пройшов формальне навчання (64%), а ті, хто навчався самостійно, з книжок та інтернету (79%). Серед тих, хто не пройшов навчання, 39% змогли пригадати принаймні один захід безпеки.

Виявляється, що здатність пригадати правила безпеки тісно пов'язана з тим, скільки часу минуло з моменту проходження навчання. На Рисунку 4 показано, що молоді люди, які не пройшли формальної підготовки з безпеки при поводженні з вогнепальною зброєю, краще змогли назвати принаймні одне правило безпеки – як із заздалегідь закодованих варіантів, так і в спонтанних відповідях – порівняно з респондентами у віці за 60, переважно чоловіками, які пройшли формальну підготовку, імовірно, під час проходження строкової військової служби. Трохи більше половини респондентів цієї групи (54%) змогли пригадати правила стосовно безпечного поводження

Рисунок 4 Обізнаність та навчання з питань безпеки

Здатність пригадати принаймні одне правило безпечного поводження з вогнепальною зброєю (% усього населення, за віком та отриманою підготовкою з безпеки при поводженні з вогнепальною зброєю)

Джерело: Small Arms Survey (2024)

з вогнепальною зброєю, натомість серед молодих респондентів, які не пройшли формального навчання, таких виявилось більше (63%).

Серед домогосподарств, де у власності є вогнепальна зброя, здатність пригадати будь-яке правило безпеки була значно вищою – 68%; однак майже третина цих респондентів не змогла пригадати конкретного правила безпечного поводження з вогнепальною зброєю. Більшість правил безпеки, яких стосувалось опитування, частіше згадувалася в домогосподарствах, які володіють вогнепальною зброєю; наприклад, 48% респондентів спонтанно пригадали, що ствол зброї завжди має бути спрямованим у безпечному напрямку, порівняно з 26% респондентів, які не мають удома зброї. Єдине правило, про яке частіше згадували особи з домогосподарств, де у власності немає вогнепальної зброї, – це ніколи не брати до рук зброю, перебуваючи під впливом наркотичних речовин або алкоголю. Про це правило згадали 10% респондентів у цій групі, порівняно з 6% серед власників зброї.

Власники вогнепальної зброї значно краще обізнані з правилами її зберігання: 90% респондентів пригадали принаймні один захід безпеки без підказки. Три чверті респондентів згадали про необхідність замикати зброю в

4 До цього належать: «Завжди вважайте, що зброя заряджена», «Спрямуйте зброю в безпечному напрямку», «Торкайтеся спускового гачка тільки тоді, коли готові стріляти», «Знайте механізм запобіжника», «Ніколи не беріть у руки зброю в стані алкогольного чи наркотичного сп'яніння», «Беріть зброю в руки лише за необхідності», «Навчіться поводитися зі зброєю та використовувати її».

Таблиця 6 Практичні заходи безпеки серед домогосподарств, які (іноді) тримають удома вогнепальну зброю (%)

(Уся) вогнепальна зброя замкнена	100
(Уся) вогнепальна зброя зберігається у спеціалізованій шафі для зброї	94
(Уся) вогнепальна зброя зберігається в зачиненому місці (шафі, кімнаті, сховищі тощо, які зачиняються)	95
(Уся) вогнепальна зброя зберігається в місцях, недоступних для маленьких дітей	98
(Уся) вогнепальна зброя має блокування спускового гачка*	80
(Деяка) вогнепальна зброя наразі заряджена	4
(Деяка) вогнепальна зброя зберігається разом із боєприпасами до неї	59

Примітка: * Під «блокуванням спускового гачка» респонденти розуміли вбудований у зброю запобіжний пристрій, а не додатковий пристрій, який може бути прикріплений до вогнепальної зброї для забезпечення додаткового убезпечення.

Джерело: Small Arms Survey (2024)

надійному місці (74%), а 45% наголосили на необхідності тримати зброю подалі від дітей. Крім того, 32% згадали, що зброя має зберігатися розрядженою, 26% зазначили, що вогнепальна зброя та боєприпаси повинні зберігатися окремо, а 13% заявили, що боєприпаси також повинні зберігатися в безпечному місці, щоб запобігти випадковому доступу до них. Це, звісно, не означає, що ті, хто не згадав про ці правила, не знають про них; скоріше, були окреслені основні правила щодо безпечного зберігання вогнепальної зброї, про які пригадали респонденти.

Нарешті, респондентам із домогосподарств, де вдома час від часу або постійно зберігається вогнепальна зброя, ставили запитання про їхні практики безпеки, зокрема, щодо зберігання зброї (Таблиця 6). Загальна картина позитивна, хоча й не бездоганна. Кожне домогосподарство повідомило, що замикає свою вогнепальну зброю на ключ, а 98% стверджують, що зброя зберігається поза межами досяжності дітей. 80% заявили, що вони використовують вбудовані запобіжники або механізми на зброї, що зберігається, і лише 4%

зазначили, що не вся зброя зберігається розрядженою. Окремою проблемою є те, що в більшості домогосподарств вогнепальна зброя зберігається разом із боєприпасами, що не є правильним, але може бути єдиним практичним рішенням, коли є лише одне місце для безпечного зберігання зброї та боєприпасів. Якщо не враховувати цей аспект, 85% власників зброї, які зберігають її вдома, дотримуються всіх перелічених заходів безпеки; однак, якщо врахувати вимогу окремого зберігання боєприпасів, цей показник знижується до 33%.

Висновок

Ставлення українського суспільства до вогнепальної зброї поступово еволюціонує. Поточна мілітаризація країни створить нові виклики, пов'язані із вогнепальною зброєю, потенційним зловживанням нею та загальною безпекою. Поки володіння вогнепальною зброєю цивільними особами залишається обмеженим, державна політика повинна враховувати різне ставлення до такої зброї серед ветеранів і цивільних осіб, особливо в контексті постконфліктної реінтеграції суспільства.

Обнадіює той факт, що обізнаність власників зброї про Єдиний реєстр зброї різко зросла, що призвело до того, що більшість вогнепальної зброї, яка є у власності домогосподарств, зареєстрована в Реєстрі. Ефективний режим реєстрації посилює внутрішню безпеку та слугує превентивним заходом проти потенційного незаконного витоку вогнепальної зброї як всередині країни, так і на міжнародному рівні. Проте зафіксований недостатній рівень обізнаності про Реєстр серед населення підкреслює необхідність покращити помітність й обізнаність суспільства про цю ключову ініціативу.

Просвітницька робота з населенням з питань безпеки при поводженні з вогнепальною зброєю має вирішальне значення для ефективного управління особистою вогнепальною зброєю у приватній власності, особливо в період після завершення поточного конфлікту. Політика щодо вогнепальної зброї має ґрунтуватися на поточному рівні поінформованості, визнавати

важливість неформального навчання з питань безпеки при поводженні з вогнепальною зброєю, а також те, що деякі наявні знання можуть застаріти. Такий підхід допоможе підвищити обізнаність про заходи, спрямовані на запобігання втраті, розповсюдженню, неправомірному використанню та нещасним випадкам, пов'язаним із цивільною вогнепальною зброєю. ●

Methodology

З 6 червня до 30 липня 2024 компанія Ipsos Україна опитала 1 750 випадково відібраних повнолітніх українців, які проживають на неокупованій території України. Опитування проводилося у телефонному режимі методом випадкового набору номера. Опитування не охоплювало території, що перебували під російською окупацією на момент збору даних, включно з Кримом і частинами Донецької, Херсонської, Луганської та Запорізької областей, таким чином виключаючи території, на яких проживало майже 20% довоєнного населення. Хоча оцінки, зроблені на основі цієї вибірки, сприяють глибшому розумінню впливу війни на український народ, ми визнаємо ризик упередженості, який, окрім географічних обмежень також зумовлений тимчасовою відсутністю значної частини населення, що наразі перебувають у статусі біженців за межами України. Від початку повномасштабного вторгнення у лютому 2022 року дослідження, на які посилається цей документ, проводилися Ipsos Україна з використанням аналогічної методології. Опитування «Січень 2023 року» охоплювало 2 000 респондентів, далі 1 750 респондентів було опитано під час кожної хвили. Результати дослідження 2019 року були отримані за допомогою загальнонаціонального репрезентативного телефонного омнібусного опитування, проведеного Київським міжнародним інститутом соціології, у якому взяв участь 2 021 респондент. На той час опитування не охоплювало Крим та окуповані частини Луганської та Донецької областей (Small Arms Survey, 2019). З детальною методологією Світового дослідження цінностей можна ознайомитися в Inglehart et al. (2014), у межах цього дослідження було опитано репрезентативну вибірку з 1 500 українців у 2011 році, що охоплювало всю країну в межах її міжнародно визнаних кордонів.

Важливо з певною обережністю ставитися до достовірності повідомлень респондентів, особливо щодо володіння вогнепальною зброєю та практиками безпеки. Деякі люди можуть почуватися незручно при відкритому обговоренні таких питань, що спричиняє ризик приховування інформації. Крім того, можуть бути перебільшені дані щодо практик безпеки через упередженість, зумовлену соціальною бажаністю.

Список використаних джерел

- АрміяInform. 2023. 'Виступ Рустема Умерова у Верховній Раді України під час призначення на посаду Міністра оборони' . 7 вересня.
- Bieri, Matthias. 2015. 'Military Conscription in Europe: New Relevance.' CSS Analyses in Security Policy, No. 180. ETH Zürich Center for Security Studies. Жовтень.
- Dettmer, Jamie. 2024. 'Draft-dodging Plagues Ukraine as Kyiv Faces Acute Soldier Shortage.' POLITICO. 25 березня.
- Guest, Alexander, et al. 2022. 'Reintegrating ATO & JFO Veterans.' Centre for Sustainable Peace and Democratic Development and United Nations Development Programme. Січень.
- Хідер, Гергелі. 2023. *Від конфлікту до наслідків: Майже половина українських чоловіків хотіли б мати вогнепальну зброю або вже її мають*. Оновлена інформація щодо ситуації. Женева: Small Arms Survey. Грудень.
- Inglehart, Ronald, et al., eds. 2014. *World Values Survey: Round Six - Country-Pooled Datafile Version*. Мадрид: JD Systems Institute.
- Schroeder, Matt, et al. 2019. *Small Arms Trafficking: Perceptions of Security and Radicalization in Ukraine: Assessment for the Ukrainian Ministry for Temporarily Occupied Territories and Internally Displaced Persons*. Неопублікований довідковий інформаційний документ. Женева: Small Arms Survey. Серпень.
- Small Arms Survey. 2019. База даних загального опитування населення України, 2019. Неопублікована база даних. Вересень.
- . 2023a. База даних загального опитування населення України, Грудень 2022 – Січень 2023. Неопублікована база даних. Січень.
- . 2023b. База даних загального опитування населення України, Липень – Серпень 2023. Неопублікована база даних. Серпень.
- . 2023c. База даних загального опитування населення України, Листопад – Грудень 2023. Неопублікована база даних. Грудень.
- . 2024. База даних загального опитування населення України, Червень – Липень 2024. Неопублікована база даних. Липень.
- МВС (Міністерство внутрішніх справ України). 2023. 'Єдиний реєстр зброї. Початок роботи'. Пресреліз. Липень.

Ця «Оновлена інформація щодо ситуації» була підготовлена за фінансової грантової підтримки Федерального міністерства закордонних справ Німеччини (МЗС Німеччини).

Думки, результати та висновки, викладені в цьому документі, належать автору і не обов'язково відображають позицію МЗС Німеччини.

CENSS
Center for Security Studies

Про Small Arms Survey

Small Arms Survey є центром прикладних знань, який фокусується на запобіганні і зменшенні незаконного розповсюдження стрілецької зброї та збройного насильства. Small Arms Survey надає інформацію для розробки політики і практичного впровадження шляхом поєднання даних, доказових знань, авторитетних ресурсів та інструментів, спеціально розроблених індивідуальних експертних порад і тренінгів, а також завдяки об'єднанню практиків і розробників політик.

Small Arms Survey є асоційованою програмою Женевського інституту міжнародних відносин та розвитку, розташованого в Швейцарії і має міжнародний персонал з досвідом роботи в галузі досліджень безпеки, політології, права, економіки, досліджень розвитку, соціології та кримінології, а також управління базами даних і програмами. Small Arms Survey співпрацює з мережею дослідників, практиків, партнерських установ, неурядових організацій та урядів у більш ніж 50 країнах світу.

Діяльність та результати дослідження Small Arms Survey стали можливими завдяки основній підтримці, а також проектному фінансуванню. Повний список наявних донорів і поточних проектів можна знайти на вебсайті Small Arms Survey.

Для отримання додаткової інформації, будь ласка, відвідайте: www.smallarmssurvey.org.

Про проєкт в Україні

Проєкт «Підтримка України у протидії ризикам розповсюдження стрілецької зброї та легкого озброєння внаслідок агресивної війни Росії» є спільною ініціативою, що реалізується Центром безпекових досліджень «СЕНСС» (Center for Security Studies «CENSS») у партнерстві з іншими експертами, які працюють у сфері моніторингу та контролю над озброєнням. Метою проєкту є забезпечення законодавців, розробників політик, практиків та громадськості своєчасними, актуальними та якісними дослідженнями різних аспектів розповсюдження стрілецької зброї та легких озброєнь в Україні. Для цього ведеться опорна база даних вилучення зброї та регулярно готуються публікації стосовно незаконної зброї, громадської думки щодо розповсюдження зброї та безпеки, а також стосовно зусилля з контролю над розповсюдженням зброї в Україні. Проєкт також сприяє обміну інформацією та навчанню з питань розповсюдження стрілецької зброї між Центром безпекових досліджень «СЕНСС» та зростаючою мережею українських практиків, науковців та неурядових організацій, що працюють над питаннями безпеки.

Виконавці

Автор: Гергелі Хідег

Координаторка проєкту: Аліна Шабан

Координатори продукції та комунікацій:

Олівія Денонвіль, Ліонел Косірник та Кеті Лазаро

Редактор: Міра Фей

Копірайтер-редактор: Алекс Поттер

Дизайн та верстка: Рік Джонс

Коректор: Стефані Г'юїтсон

Перекладачка: Ірина Лисичкіна

Контактна інформація

Small Arms Survey, Maison de la Paix, Chemin Eugène-Rigot 2E, 1202 Geneva, Switzerland

t +41 22 908 5777, e info@smallarmssurvey.org

www.smallarmssurvey.org